

Stanowisko Ministerstwa Środowiska

Polowanie na łowne gatunki ptaków usankcjonowane zostało w prawodawstwie krajowym i europejskim. Podstawowym aktem prawnym decydującym o polskim łowiectwie jest ustawa z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie (Dz. U. z 2018 r. poz. 2033, z późn. zm.). Art. 1 ww. ustawy brzmi: „*Łowiectwo, jako element ochrony środowiska przyrodniczego, w rozumieniu ustawy oznacza ochronę zwierząt łownych (zwierzyny) i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej*”.

Zgodnie z powyższą definicją, w Polsce realizowany jest model łowiectwa, w którym na pierwszym miejscu stawia się ochronę i hodowlę zwierzyny, a dopiero w dalszej kolejności jej pozyskanie. Postawienie tezy, że wykonywanie polowania na ptaki łowne powinno zostać zakazane, nie ma oparcia w istniejącym prawie.

Prowadzenie gospodarki łowieckiej oraz wykonywanie polowania również na określone gatunki ptaków jest zgodne z prawem Unii Europejskiej. Dyrektywa ptasia, czyli dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, zawiera 3 załączniki, które dotyczą łowiectwa:

- załącznik II/A – w którym umieszczono gatunki ptaków, na które wolno polować w całej UE (zawiera 11 poniższych gatunków z polskiej listy ptaków łownych na 24 łącznie);
- załącznik II/B – w którym umieszczono gatunki ptaków, na które wolno polować tylko w tych krajach członkowskich, w których stwierdzono ich występowanie (zawiera 2 gatunki z polskiej listy ptaków łownych na 58 łącznie);
- załącznik IV, w którym określone zostały metody, narzędzia i środki transportu, których nie można stosować w celu zabijania lub łapania ptaków (odniesienie w art. 8 dyrektywy).

Dyrektywa siedliskowa, czyli dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zawiera 2 załączniki, które dotyczą łowiectwa.

Załącznik V wymieniający gatunki zwierząt i roślin ważnych dla wspólnoty, których pozyskiwanie ze stanu dzikiego i eksploatacja może podlegać działaniom w zakresie zarządzania (2 gatunki łowne w Polsce).

Załącznik VI określający zabronione metody i środki chwytania i zabijania oraz środki transportu.

Powyższe przepisy zostały przetransponowane do naszego prawa krajowego i są ściśle przestrzegane.

Z wiedzy posiadanej przez Ministerstwo Środowiska jednoznacznie wynika, że niektóre gatunki ptaków wywołują szkody w gospodarce rolnej i za te szkody dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich nie wypłacają odszkodowań, ponieważ takiej możliwości nie przewiduje ustawa - Prawo łowieckie. W okresie jesiennych migracji znaczne szkody, szczególnie w zasiewach ozimin, mogą wyrządzać gołębie grzywacze i dzikie gęsi. Problem ten występuje np. w okolicach Parku Narodowego „Ujście Warty”, w województwie łódzkim, podlaskim, opolskim, o czym informują organizacje rolnicze, urzędy marszałkowskie oraz urzędy gmin w swoich wystąpieniach kierowanych do Ministra Środowiska. W naszych warunkach poważne szkody w oziminach wyrządzają dzikie gęsi zwłaszcza w okresach bezśnieżnych zim. Zgłaszane przez rolników problemy dotyczą także szkód wyrządzanych w uprawach przez bażanty, zwłaszcza w rejonach o większej liczbie tych ptaków. Zaznaczenia wymaga też to, że szkody w gospodarce rolnej i rybackiej powodują także inne gatunki ptaków niebędące łownymi, takie jak czaple, żurawie czy kormorany. Jednocześnie Krajowa Rada Izb Rolniczych w swym piśmie z 20 kwietnia 2018 r. (znak spr.: KRIR/MJ/452/18) wyraziła zdecydowany sprzeciw odnośnie możliwości zaprzestania polowań na łowne gatunki ptaków, argumentując go również faktem wyrządzania szkód w uprawach rolnych i brakiem możliwości uzyskiwania rekompensat za szkody wyrządzane przez te zwierzęta.

Odnosząc się do stwierdzenia zabijania, w trakcie polowań na gatunki ptaków łownych, również tych objętych ochroną należy stwierdzić, że każdy myśliwy, zdając egzamin wstępny do PZŁ (w skład komisji wchodzi przedstawiciele Policji, administracji Lasów Państwowych oraz urzędów marszałkowskich), ma obowiązek znać i rozpoznawać gatunki łowne i tylko na takie może polować. Każdorazowe zabicie gatunku chronionego, nawet niecelowe, stanowi naruszenie przepisów prawa i powinno być zgłaszane do odpowiednich służb (Policji, Państwowej Straży Łowieckiej lub prokuratury). Wiedza, jaka jest wymagana w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 28 grudnia 2009 r. w sprawie uprawnień do wykonywania polowania (Dz. U. Nr 3 poz. 19) w zakresie niezbędnym do uzyskania uprawnień podstawowych, przekazywana na kursach organizowanych przez PZŁ jest bezwzględnie egzekwowana na egzaminach. Polski Związek Łowiecki opracował także podręcznik dla myśliwych pt.: „Zwierzęta chronione”, który wraz z innymi opracowaniami stanowi cenne źródło wiedzy dla myśliwych nowo wstępujących do PZŁ. W skali ponad 120 tys. członków Polskiego Związku Łowieckiego zawsze mogą znaleźć się pojedyncze przypadki osób łamiących prawo, mają one jednak charakter incydentalny. Każdy taki przypadek podlega analizie i w uzasadnionych sytuacjach odpowiedzialności karnej i wewnątrzorganizacyjnej w Polskim Związku Łowieckim. Informujemy także, że dopuszczalny dystans dla strzału z broni śrutowej wynosi 40 m, a samo oddanie strzału może mieć miejsce tylko w przypadku dokładnego rozpoznania celu, co jest zdecydowanie możliwe na taką odległość.

Obecnie obowiązująca ustawa – Prawo łowieckie nie zawiera zakazu używania amunicji ołowianej do wykonywania polowania. W związku z brakiem przygotowania myśliwych do używania broni przystosowanej do amunicji innej niż ołowiana, wprowadzenie takiego zakazu mogłoby skutkować brakiem możliwości polowania dla ogromnej liczby myśliwych, a przez to regulowania liczebności zwierzyny wyrządzającej szkody w płodach i uprawach rolnych. Nie jest to również wskazane z uwagi na potrzebę ograniczania liczebności populacji dzika w ramach walki z afrykańskim pomorem świń (ASF). Ponadto brak jest realnej alternatywy dla tego rodzaju amunicji. Badania wykazały, że dostępna na rynku amunicja wykonana z innych metali ma dużo wyższą toksyczność i mobilność w glebie oraz jony uwalniane są szybciej niż ma to miejsce w przypadku ołowiu.

Podkreślenia wymaga także fakt, że myśliwi zrzeszeni w Polskim Związku Łowieckim prowadzą zasiedlenia obwodów łowieckich, łownymi gatunkami ptaków (np. bażanty, kuropatwy, kaczki) oraz inne działania zmierzające do ochrony ich terenów łęgowych, co ma wpływ na utrzymanie określonej liczebności populacji oraz poprawę warunków bytowania. Ponadto w okresie ostatniego dziesięciolecia obserwowane jest znaczące zmniejszenie zainteresowania myśliwych łownymi gatunkami ptaków, a co za tym idzie odnotowuje się znaczący spadek wielkości pozyskania poszczególnych gatunków z wyjątkiem bażanta.

Podkreślić należy, że polowania na ptaki łowne nie odbywają się w sposób ciągły np. codziennie, a miejsca ich wykonywania ulegają ciągłej rotacji, co znacznie zmniejsza ich uciążliwość dla populacji poszczególnych gatunków ptaków. Jednocześnie specyfika polowania na ptactwo łowne powoduje, że nie każdy myśliwy zrzeszony w Polskim Związku Łowieckim jest zainteresowany jego pozyskiwaniem.

Obecne przepisy nakazują myśliwym polującym na ptactwo posiadanie specjalnie w tym celu ułożonego psa, który przypada na nie więcej niż trzech myśliwych. Stąd też skuteczność polowania w przypadku podniesienia ptaków postrzelonych zdecydowanie wzrasta i eliminuje postrzałki ze środowiska przyrodniczego. Należy także podnieść fakt płoszenia ptaków na skutek działania innych czynników, jak choćby wędkowania, połowu ryb, stosowania urządzeń odstraszających w sadach, ruchu pojazdów na drogach czy innych niepokojących dźwięków wydawanych w konsekwencji ciągłej presji człowieka na środowisko przyrodnicze. W przypadku, gdy obwody łowieckie położone są w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów objętych ochroną np. parków narodowych, każdorazowo roczne plany łowieckie określające liczbę zwierząt łownych do pozyskania są opiniowane także przez dyrektora parku narodowego. Dzięki takiemu rozwiązaniu istnieje możliwość pogodzenia gospodarki łowieckiej z potrzebami ochrony przyrody.

Według posiadanych przez Polski Związek Łowiecki danych pozyskanie ptaków w łowieckim roku gospodarczym 2017/2018 w odniesieniu do roku 2006/2007, miało następujący wymiar:

Gatunki	Wykonanie odstrzału w sezonie 2006/2007 (w tys. szt.)	Wykonanie odstrzału w sezonie 2017/2018 (w tys. szt.)
Bażanty	63,0	72,7
Kuropatwy	11,8	0,56
Jarząbki	0,132	0,070
Dzikie gęsi	15,8	10,5
Dzikie kaczki	100,8	77,6
Łyski	6,6	3,4
Słonki	0,9	0,45
Grzywacze	12,5	11,5

Odnośząc się do postulatu zgłoszonego przez IUCN, dotyczącego pilnego wykreślenia z listy zwierząt łownych czterech gatunków ptaków łownych: łyski, czernicy, cyraneczki i głowienki informujemy, że wniosek został przekazany do zaopiniowania przez organ opiniodawczo-doradczy Ministra Środowiska – Państwową Radę Ochrony Przyrody, która jednoznacznie stwierdziła, że ewentualne zmiany na liście zwierząt łownych w odniesieniu do wskazanych wyżej 4 gatunków mogą być zrealizowane dopiero po przeprowadzeniu badań naukowych mających na celu określenie trendów liczebności populacji łownych gatunków kaczek oraz wpływu pozyskania łowieckiego na stan i wielkość ich populacji. Ponadto ww. gatunki ptaków w kraju stanowią jedynie niewielką część populacji europejskiej. W związku z powyższym wszelkie działania w odniesieniu do gatunków, które wykazują trendy spadkowe powinny być koordynowane na poziomie europejskim. Wniosek IUCN został także przesłany w celu zaopiniowania do Polskiego Związku Łowieckiego oraz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych. Po zebraniu wszystkich opinii możliwe będzie podjęcie dalszych decyzji w tej sprawie przez Ministerstwo Środowiska. Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, że zgodnie z danymi Polskiego Związku Łowieckiego pozyskanie gatunków kaczek innych niż krzyżówka oscyluje na poziomie około 11% z około 90 tys. kaczek pozyskiwanych w kraju.

Ponadto tematyka możliwości podejmowania działań w odniesieniu do gatunków ptaków łownych jest też głównym punktem działań niedawno powołanej komisji Naczelnej Rady Łowieckiej Polskiego Związku Łowieckiego ds. Zwierzyny Drobnej.

Podkreślenia wymaga fakt, że polowanie na ptactwo jest również dopuszczone w innych państwach Unii Europejskiej.

W związku z powyższym, na podstawie przytoczonych argumentów, wprowadzenie zakazu polowań na wszystkie łowne gatunki ptaków w kraju, jest nieuzasadnione.